

Justiitsministeerium

Eesti Naiste Varjupaikade Liidu ja Eesti Naisteühenduste Ümarlaua ühised seisukohad seksuaalse enesemääramise eapiiri muutmise kohta

16.04.2021

Täname kaasamise eest.

Meie seisukohad Teie 7. aprilli 2021 kirjas esitatud küsimustes on järgmised:

1. Seksuaalse enesemääramise eapiiriks võiks meie arvates olla 16 aastat.
Leiame, et selles vanuses on noored juba tunduvalt vähem mõjutatavad kui 14- või 15-aastasena ja suudavad otsustada, mida nad tegelikult soovivad.
Ka tuleks meie hinnangul seksuaalvahekorra puhul alati arvestada võimalusega saada lapsevanemaks, sest parimadki kaitsevahendid võivad alt vedada. 16-aastaselt ollakse kindlasti paremini valmis vanema rolli kandma kui aasta või paar nooremana.
2. Meil puudub põhjendatud seisukoht erisuste rakendamisest eri vanuses noorte omavaheliste konsensuslike seksuaalsuhete puhul. Leiame, et siin tuleks arvestada noorte endi seisukohti ja meile kultuuriliselt lähedaste riikide kogemusi.
Leiame samuti, et seksuaalse enesemääramise eapiiri muutmisele koos tuleks läbi vaadata karistumäärad ja eristada seejuures suguühtesse astumine muu seksuaale iseloomuga tegevustest.
3. Arusaamisvõimetuse vanusepiiri tõstmise osas ei ole meil samuti selgelt põhjendatud seisukohta, ehkki pigem kaldume toetama vanusepiiri tõstmist 12 eluaastale. Kindlasti peaks sellele muudatusele aga eelnema väga põhjalik analüüs.
Mis puudutab alaealiste omavahelisi seksuaalsuhteid, siis siin oleme seisukohal, et karistusõiguslikku sekkumist siin pigem vaja ei ole. Kindlasti tuleks aga pöörata varakult seksuaalsuhteid alustanud lastele ja nende peredele senisest oluliselt suuremat tähelepanu ja neid abistada. Tihti on varane seksuaalelu alustamine seotud probleemidega perekonnas ja lapsed ning pered vajavad abi. Samuti tuleks koolides toimuva seksuaalkasvatuse käigus selgelt esile tuua varase seksuaalelu alustamisega kaasneva võivaid tagajärgi.

Lisaks tahaksime välja tuua veel ühe aspekti, mis viimasel ajal seksuaalvägivalla teemalistes aruteludes on täiesti käsitlemata jäänud. Nimelt leiame, et seksuaalkuritegude ennetamiseks oleks vaja otsustavalt piirata pornograafia kättesaadavust alaealistele, st alla 18 aasta vanustele isikutele. Tänapäevane tegelikkus, kus algklassides õppivad või veelgi nooremad lapsed omandavad ettekujutuse seksuaalsuhetest läbi internetis vabalt kättesaadavate pornovideote, ei tohiks jätkuda.

Kindlasti ei piisa siin ainult muudatustest meie karistusõiguses, koostööd tuleks teha teiste riikidega vähemalt Euroopa tasandil, kuid pikemas perspektiivis tasuks see end ära läbi noorte ja kogu ühiskonna parema vaimse ja füüsilise tervise.

Lugupidamisega

Eha Reitelmann, Eesti Naisteühenduste Ümarlaua peasekretär
Merle Albrant, Eesti Naiste Varjupaikade Liidu juhatuse liige